

J. Vai ziņās mēs varam nepārprotami paust, ka esam vienā no karā iesaistītajām pusēm?

A. Jā, to ietekmē Latvijas ģeogrāfiskā atrašanās vieta, piederība Eiropas Savienībai, taču medija vai ziņu dienesta pozīcija būtu jāizskaidro (skat. vadlīnijas).

J. Vai mēs varam rādīt kara sakropļotus vai cietušos bērnus?

A. Jā, jo žurnālistiem jāatspoguļo patiesi notikumi un to sekas. Attiecībā uz bērnu atspoguļojumu jācenšas neveidot lielus tuvplānus, lai izvairītos no atkārtotas viktimizācijas. Iepriekš jābrīdina par nepatīkamiem skatiem.

J. Vai varam rādīt dezorientētos kara upurus, piemēram, tikko pēc bombardēšanas?

A. Jā, jo tā ir kara realitāte, tās atspoguļojumā vēlams izturēties ar cieņu, ievērot cilvēku tiesības uz privātumu (skat. vadlīnijas).

J. Vai Ukrainas puses ziņotais par iznīcināto Krievijas kara tehniku un bojāgājušajiem karavīriem var būt ziņa, vienlaikus zinot, ka viņi neziņo par saviem upuriem?

A. Jā, tā var būt ziņa, kuras avots un izcelsme, kā arī neziņotā un nezināmā informācija ir skaidri jānorāda.

J. Vai mēs vispār varam publicēt Krievijas oficiālo struktūru paziņojumus?

A. Jā, jo tie satur svarīgu informāciju, bet tie ir skaidri jāidentificē. Ja tie satur populārus dezinformācijas vai kara propagandas vēstījumus, uz tiem jānorāda vai jāveic faktu pārbaude. Nav ieteicams paziņojumus publicēt kā atsevišķu materiālu (skat. vadlīnijas).

J. Vai mēs varam teikt "krievu armija/iebrucēji/okupanti/varmākas"?

A. Žurnālistu un raidījuma vadītāju valodai jābūt precīzai, tai jāatspoguļo konkrēti notikumi. Precīzāk būtu teikt "Krievijas armija". Ja pārējie minētie vārdi attiecas uz ziņas saturu (parāda iebrukumu, varmācību, okupāciju), tad tos var izmantot. Tos jau izmanto dažādu valstu mediji.

J. Vai var teikt "diktators Putins"? Vai ziņās var paust nepārprotami negatīvu attieksmi pret Putinu, Kremli utt.?

A. LTV un LR žurnālistu rīcības un ētikas kodeksi par prioritāti uzskata vārda brīvību, tātad sabiedrisko mediju profesionāļi, veidojot saturu, var izmantot tādus vārdus, kādus raidījumu un cita veida satura autori uzskata par atbilstošiem. Tāds pats princips attiecas uz attieksmes izteikšanu, ievērojot pieņemtās profesionālās ētikas normas, kā arī konkrēta formāta vai žanra prasības. Ja vērtējumus, par kuriem uzdots jautājums, vai citus izsaka žurnālista izmantotie informācijas avoti, uz to jābūt skaidrai norādei. Skat. Vadlīnijās teikto par valodas lietojumu un "vārdnīcu" veidošanu.

J. Vai varam ēterā dot vārdu cilvēkiem, kuri atbalsta karu?

A. Jā, protams, jo tāda pozīcija pastāv, bet skatījumam ir jāpiedāvā cita perspektīva, vēstījumam jābūt sabalansētam, skat. vadlīniju punktu par kara atbalstu un naida runu. Žurnālistam ir jānorāda gan informācijas avotam, gan auditorijai, ko nozīmē konkrētie izteikumi.

J. Vai var būt ziņa tikai par Putina vai kādas citas par karu atbildīgas amatpersonas, iestādes paziņojumu? Vai šādus paziņojumus vajag atspoguļot, kādos apstākļos un paņēmieniem?

A. Nē, tas nevar tikt publicēts kā atsevišķs paziņojums, kas rada iespaidu, ka sabiedriskais medijs ir tikai vienas puses informācijas izplatīšanas kanāls. Paziņojumam jābūt ar skaidru pieteikumu, identificētu avotu un konteksta skaidrojumu, ja nepieciešams, žurnālistam konkrētais paziņojums ir jāsalīdzina ar citiem paziņojumiem, citu pušu teikto par to pašu jautājumu vai jāizceļ, kas nozīmīgs pateikts šajā paziņojumā.

J. Cik emocionāls žurnālists drīkst būt ziņu izlaidumos?

A. Žurnālists var būt emocionāls, jo atsevišķos gadījumos nav iespējams vienlaikus sekot profesionālajām normām (neitralitāte, atsvešinātība) un indivīda morālajām pārlicībām. Emocionāla žurnālistika ir leģitīma žurnālistika pieeja, ar kuras palīdzību žurnālists parāda emocionāli ietekmējošus notikumus un cilvēkus tajos.

Atbildes sagatavotas 2022. gada martā.